

מסורת הש"ס

- ↑ תמורה ל: ע"ו כד.
- ↑ [ע"ו מט. פסחים כו. חולין נח. תמורה לא].
- ↑ [ש"ך לע"ז, ד] [מעילה יט:].
- ↑ [ע"ל טו:].
- ↑ [פסחים כג: קידושין ט: ב"ק מה, א] (1) [ז"ל והא].
- ↑ [ז"ל דאין, טו] [זבחים עז].

מוסף רש"י

ולד הנוגחות אסור. פרה שנגח ישראל כשהיא מעוברת ומת, ולזה פסול לקרבן, היא וולדה נגהו. ונגח שנגח בעד אחד או ע"פ הבעלים שהורו מעצמן ואין עדים בדבר אינו נסקל, ואמרינן בתורת הכהנים מן האנן להוציא את המוקצה, ומן האנן וי"ו ימירא להוציא את הטעם (ע"ז כד.). וזה וזה גורם. הוכר שגח על בהמה זו והיא גרמו לולד שיגח, והרי גרמיהו איסור והיתר, דאביו מותר ואמו אסורה (ותמורה ל:).

אי הכי הא דתני עלה וכו'.
צין לריש לקיש צין לשמואל קא מותיב. אי הכי דהני אחרים דמתני' דרוזחים קאמר והאי רוזח שנתערב בהוכר ולבסוף נתערב קאמר הא דתני עלה צברייתא הכי רוזח שנתערב צאחרים כולן פטורין אמר רבי יוסי אפילו אצא חלפתא ציניהן כולן פטורין מאי אפילו דקאמר ר' יוסי:

אלא אמר רבא. בשלא הוכר לבית דין קאמר כגון שנים עומדין ויזא חץ מצייניהם ואין יודעין אי זה מהן זרקו שניהם פטורין אמר רבי יוסי אפילו אצא חלפתא ציניהם שהכל יודעין שהוא חסיד ולא זרקו לא מחייצין לאידך משום האי חזקה וצא אפילו רבי יהודה מודה ורבי יהודה דאמר כונסין אותן לכיפה לא עלה קאי אלא הכי קאמר ת"ק וחסורי מחסרא מתני' והכי קתני ושור שנגמר דינו וכו' סוקלין אותו דהא על כרחיך כולהו אסורי צהנאה ואין הפסד לבעלים בסקילה הלכך סוקלין אותם כדי שמתקיים מצות סקילה בממוצי צה: **כונסין אותן לכיפה.** שא"צ לסוקלן שלא להטריח צ"ד אלא כונסין אותן צחדר והם מתים צרעב: **והפניא.** בניחוחא: **ולזה מוסר.** לקמן מפרש לה: **ולזה אסור.** דעובר ירך אמו הוא וגם הוא נאסר צגמר דין אמו: **והאמר רבא ולי הנוגחם אסור.** צהקרה כגון שנגחה על פי עד אחד או על פי הבעלים דמתסרא

לגבוה ולא להדיוט הלכך על כרחיך שמעינן מדרבא דהיכא דאית עדים אסור אף להדיוט וצריך לגמור דין שניהם והא ליכא למימר טעמא דת"ק דתני וולדה מותר משום דלא נגמר דינו עמה דאי בשלא צא לצ"ד מאי איירא ולדה אפילו אמו נמי אס לא נגמר דינה לא מיתסרא וכי איצטריך תנא למיתני מותר הכי אשמעינן דאין זקוק להציאה לצ"ד קאמר ומיזבתא דרבא: **אימא אס עד שלא נגמר דינה עיברה וילדה.** דהיינו צין נגיחה לגמר דין דלא הוה ולד לא צשעת נגיחה ולא צשעת גמר דין ולא נוצר מן האיסור דאכתי אימיה הות שריא ולדה מותר: **אס משנגמר דינה עיברה וילדה.** דנולד מן האיסור אסור אע"ג דלא הוה צשעת נגיחה ולא צשעת גמר דין: **הינחא למאן דאמר.** פלוגתא הוא בתמורה (דף לא:.) (א מאי איכא

ולכך אין לאסור משולחת לומר דחל עליה איסורא לאחר שילוח לישחט ולאוסרה צאכילה כדין שאר עופות ומאין דכתבי צקרא ופריך (והאי) רובע ונרבע דאיסורו מחיים פי' דמחיים אסור לשוחטן ולהקריצן לגבוה ומשני הני מיילי לגבוה אצל להדיוט שרי והרי רובע ונרבע צעדים דמחיים אסידי דמחיים חל עליהן האיסור לישחט ואס שחטן אסורין אף אני אציא משולחת ומשני רוב צעלי חיים קאמרין ואס כן דאין שור הנסקל נאסר כל זמן שהוא חי שור שלא נגמר דינו שנתערב צשוורים אחרים שנגמר דינם כולם פטורין ומותרין צגיזה ועבודה ואין כאן עיניו הדין כיון דפטורין מתסקילה מיהא לכשישחטו או ימותו יהו אסורין צהנאה והא דאומר שלהי פרק ד' וי' (צ"ב דף מה. וסא) דשור שנגמר דינו מכרו אינו מכור אפילו לרדיא היינו משום דאסור לענות דינו ומצוה לסוקלו ועד דאין לו מכר י' (ואין) לו צעלים והלוקח אין יכול לזכות צו יותר משאר אדם אצל כי לא נגמר דינו מכרו מכור לשחיטה אי נמי לרדיא דמצי לערוקי לאגמא וכי שחית ליה לאחר שנגמר דינו אסור צאכילה כך נראה לר"ת וקשה דצשלהי פ"ק דערכין (דף י:.) משמע דשור הנסקל נאסר מחיים גצי האשה שמתה נהגין צשערה דמפרש התם זו מיתתה אוסרתה וזו גמר דינה אוסרתה ויש לפרש גמר דינה כלומר מחיים חל עליה איסור שאסורה אפילו שחטה דעבדה כעין צשר וזו מיתתה אוסרתה ואין עליה שום איסור מחיים ויש ראייה דלא נאסר מחיים מהא דתניא צמרובה (צ"ב דף עא. וסא) וצפרק אלו נערות (כתובות דף לג:.) גנצ שור הנסקל וצצחו משלם תשלומי ארצעה וחמשה דצרי רבי מאיר ואמאי הא לימיה צמכירה וקאמר ריש לקיש התם צמרובה כל שישנו צצציתה ישנו צמכירה וכל שאינו צצציתה וכו' והוא הדין דכל שאינו צמכירה אינו צצציתה אצל אי שרי צהנאה ניחא שיכול למוכרו לרכוז עליו עד צית הסקילה או ליהנות צו מטע עד אותה שעה או אס הוי צית דין מתעגלין צסקילתו ומיהו מה שאומר ר"ת דאין לו מכר ואין לו צעלים זה לא יתכן ומה שפסק ר"ת צעדר שיש צו שה אחד ספק דרוסה דשרינן מטעם דכל דפריש צרובא פריש לא יתכן דיש לאסור גזירה שמא יקח מן הקצוב אלא היכא דפריש מאליו כגון צנמלא ציד נכרי אצל אס נאסר צתערבות ופירש לא אמרינן צרובא פריש ואס יש צעדר ספק דרוסה אפילו אחד צריצוא ימותו כולן דתדע דצצצת של ע"ז שנתערבה צריצוא כולן אסורות וצפירשה אחת מהן פליגי רצ ושמואל י' אי אוסרת או לא אצל צההיא גופא לא פליגי דכ"ע מודו דאסירא וכל איסורי הנאה שפירשו מתערבות אסורין ולא אמרינן צרובא פריש וטעמא גזירה שמא יקח מן הקצוב ל"ש חולין ל"ש קדשים ומיהו יש ליישב דברי ר"ת דשאני צ"ח כיון דאפשר ע"י ניכצשיניהו וניניידן וא"ת ואמאי תנן ימותו לימא ירעו עד שיסתאצו שהרי כמה קדשים אמרינן צזו ירעו ולא חיישינן לתקלה וצסיפא אמר צרובע ונרבע ירעו ולכשיסתאצו יפדם וישחטם ויאכלו מטעם כל דפריש צרובא פריש וי"ל דלא עצדינן תקנה צרעייה כיון דלאחר רעייה נמי לא משתרי אלא מטעם כל דפריש: **ואחרים באחרים בו.** הכא אין לחוש אי גרם הכי דאסר ספק ספיקא דהך צרייתא כר' יהודה אחיא וצפ' התערבות (וצחים דף עד. וסא) מסקינן דר' יהודה אסר ספק ספיקא אפילו צשאר איסורין אצל צמתני' דכל האללמים (ע"ז מט:.) וצמס' ערלה (פ"ג מ"ו) לא גרסינן ואחרות צאחרות מדפריך צפ' התערבות על שמואל דאסר ספק ספיקא מצרייתא שמתרת ולא משכח דקאי כשמואל אלא רבי יהודה ויש מפרש דמיירי שנתערבו כל האחרים צאחרים דליכא אלא חד ספיקא וגרם נמי התם ואחרות צאחרות וכ"ת מה לי נתערב צפעס אחת מה לי צ' פעמים איצטריך משום דאיכא תרי רובי כדאיתא צפ"ק דכתובות (דף טו.) דצבי רוב העיר ורוב סיעה ושרינן אפילו צעיר קטנה ואין הולכים אחר רוב העיר גרידתא אפילו גדולה כאנטוכיא:

הגשרפין פרק תשיעי סנהדרין

הקצוב למצוח דכאי' התם אצל צעלמא אמרינן דניכצשיניהו דניניידן ומטעם זה היה אומר רצינו תס דנראה להתיר דרוסת האצב צרוב דמעשים צכל יוס דזאצים טורפין שה מן העדר דרועה מצייל צההמה ושרינן לה אע"ג דצעלי חיים חשיצי וכן צרוב עופות דורסין אווזין ותרנגולין דמותרין והיכא דנתערב

צרובא דחייצין דפטורין אפילו ניידו ולא אמרינן כל דפריש צרובא פריש לאו פטורין דמישחרו צהנאה קאמר אלא פטורין דלא אטרחהו צי דינא להורגם דכמיתת צעלים כך מיתת השור ועוד דלא לימי לאחלופי צאדם דצאדם כולי עצלמא לא פליגי דפטירי תדע דלרצי יהודה אמאי כונסין אותן לכיפה ועציד נצר צעלי חיים ומקלקל חצירו וכיפתו אדרבה ליערפיניהו צקופין וליקצריניהו אלא ודאי אחי לאחלופי צאדם ועציד היכירא וכן לרצנן עצדו היכירא דפטורין להו ולא חיישינן לתקלה אצל צמתני' דזבחים חיישינן לתקלה טפי דאיכא כמה ספק איסורין לפי שהן מוקדשין כגון י' רכצ על גבי השור וצא חצירו ורכצ (קידושין דף נה.) וסמיכה על גבי ראש גדי ועלה וחלב מוקדשין על גבי מכתו דשרי צשור הנסקל לפי שאינו דרך הנאחמו (פסחים דף כד:.) ועוד דאיכא איסור מעילה דהיזיד צמעילה צמיתה הלכך כולן ימותו ואל תתמה כיון דאיסורי הנאה ניניהו הני דשעמתינ אמאי לא

תקינו צזו צצנן מיתה ויזקיפו להורגן וכי יזקיפו צ"ד להרוג כל איסורי הנאה הרי הוצב והארי דמוקי לה ר"ל) והוא שהמיתו ואסורין צהנאה ולא תקינו להו מיתה אלא אמרו כל הקודם להורגן וזה ופריך רבא דתני עלה אפילו אצא חלפתא ציניהן אלא אמר רבא שנים כו' ואפילו אצא חלפתא דלא תלינן ציה שהרג אצל צשוורים אותן שיש לתלות צהן שהרגו חייצין ומשום וצערת הרע מקרבך ועוד אומר ר"ת דשור הנסקל אינו נאסר מחיים ופי' דכולה ההיא שמעתא ^א דממשמע שנאמר סקול יסקל איני יודע שהיא צצילה וצצילה אסורה צאכילה מוכחת כן וסוגיא דפ"צ דקדושין (דף יא. וסא) כל צפור טהורה לרצות את המשולחת וזה אשר לא תאכלו לרצות את השחוטה ופריך ואיפוך אכא ומשני לא מצינו צעלי חיים אסורין פירוש שלא יהו מותרין כששוחטן צר מאלו שעומדין והוקלו למצות

פירוש שלא יהו מותרין כששוחטן צר מאלו שעומדין והוקלו למצות (והאי) רובע ונרבע דאיסורו מחיים פי' דמחיים אסור לשוחטן ולהקריצן לגבוה ומשני הני מיילי לגבוה אצל להדיוט שרי והרי רובע ונרבע צעדים דמחיים אסידי דמחיים חל עליהן האיסור לישחט ואס שחטן אסורין אף אני אציא משולחת ומשני רוב צעלי חיים קאמרין ואס כן דאין שור הנסקל נאסר כל זמן שהוא חי שור שלא נגמר דינו שנתערב צשוורים אחרים שנגמר דינם כולם פטורין ומותרין צגיזה ועבודה ואין כאן עיניו הדין כיון דפטורין מתסקילה מיהא לכשישחטו או ימותו יהו אסורין צהנאה והא דאומר שלהי פרק ד' וי' (צ"ב דף מה. וסא) דשור שנגמר דינו מכרו אינו מכור אפילו לרדיא היינו משום דאסור לענות דינו ומצוה לסוקלו ועד דאין לו מכר י' (ואין) לו צעלים והלוקח אין יכול לזכות צו יותר משאר אדם אצל כי לא נגמר דינו מכרו מכור לשחיטה אי נמי לרדיא דמצי לערוקי לאגמא וכי שחית ליה לאחר שנגמר דינו אסור צאכילה כך נראה לר"ת וקשה דצשלהי פ"ק דערכין (דף י:.) משמע דשור הנסקל נאסר מחיים גצי האשה שמתה נהגין צשערה דמפרש התם זו מיתתה אוסרתה וזו גמר דינה אוסרתה ויש לפרש גמר דינה כלומר מחיים חל עליה איסור שאסורה אפילו שחטה דעבדה כעין צשר וזו מיתתה אוסרתה ואין עליה שום איסור מחיים ויש ראייה דלא נאסר מחיים מהא דתניא צמרובה (צ"ב דף עא. וסא) וצפרק אלו נערות (כתובות דף לג:.) גנצ שור הנסקל וצצחו משלם תשלומי ארצעה וחמשה דצרי רבי מאיר ואמאי הא לימיה צמכירה וקאמר ריש לקיש התם צמרובה כל שישנו צצציתה ישנו צמכירה וכל שאינו צצציתה וכו' והוא הדין דכל שאינו צמכירה אינו צצציתה אצל אי שרי צהנאה ניחא שיכול למוכרו לרכוז עליו עד צית הסקילה או ליהנות צו מטע עד אותה שעה או אס הוי צית דין מתעגלין צסקילתו ומיהו מה שאומר ר"ת דאין לו מכר ואין לו צעלים זה לא יתכן ומה שפסק ר"ת צעדר שיש צו שה אחד ספק דרוסה דשרינן מטעם דכל דפריש צרובא פריש לא יתכן דיש לאסור גזירה שמא יקח מן הקצוב אלא היכא דפריש מאליו כגון צנמלא ציד נכרי אצל אס נאסר צתערבות ופירש לא אמרינן צרובא פריש ואס יש צעדר ספק דרוסה אפילו אחד צריצוא ימותו כולן דתדע דצצצת של ע"ז שנתערבה צריצוא כולן אסורות וצפירשה אחת מהן פליגי רצ ושמואל י' אי אוסרת או לא אצל צההיא גופא לא פליגי דכ"ע מודו דאסירא וכל איסורי הנאה שפירשו מתערבות אסורין ולא אמרינן צרובא פריש וטעמא גזירה שמא יקח מן הקצוב ל"ש חולין ל"ש קדשים ומיהו יש ליישב דברי ר"ת דשאני צ"ח כיון דאפשר ע"י ניכצשיניהו וניניידן וא"ת ואמאי תנן ימותו לימא ירעו עד שיסתאצו שהרי כמה קדשים אמרינן צזו ירעו ולא חיישינן לתקלה וצסיפא אמר צרובע ונרבע ירעו ולכשיסתאצו יפדם וישחטם ויאכלו מטעם כל דפריש צרובא פריש וי"ל דלא עצדינן תקנה צרעייה כיון דלאחר רעייה נמי לא משתרי אלא מטעם כל דפריש: **ואחרים באחרים בו.** הכא אין לחוש אי גרם הכי דאסר ספק ספיקא דהך צרייתא כר' יהודה אחיא וצפ' התערבות (וצחים דף עד. וסא) מסקינן דר' יהודה אסר ספק ספיקא אפילו צשאר איסורין אצל צמתני' דכל האללמים (ע"ז מט:.) וצמס' ערלה (פ"ג מ"ו) לא גרסינן ואחרות צאחרות מדפריך צפ' התערבות על שמואל דאסר ספק ספיקא מצרייתא שמתרת ולא משכח דקאי כשמואל אלא רבי יהודה ויש מפרש דמיירי שנתערבו כל האחרים צאחרים דליכא אלא חד ספיקא וגרם נמי התם ואחרות צאחרות וכ"ת מה לי נתערב צפעס אחת מה לי צ' פעמים איצטריך משום דאיכא תרי רובי כדאיתא צפ"ק דכתובות (דף טו.) דצבי רוב העיר ורוב סיעה ושרינן אפילו צעיר קטנה ואין הולכים אחר רוב העיר גרידתא אפילו גדולה כאנטוכיא:

אלא

פ.

^{מדר א מיי' פ"ד מהלכות רוצח הלכה ו' סמג לאוין קסג:}

^{מזה ב מיי' פי"א מהל' טקף ממון הלכה י':}

^{מז ג ד מיי' שם הלכה יא יב:}

^{מז ה מיי' שם הלכה יא ופ"ג מהל' איסורי מצוח הלכה יב יג:}

עין משפּט ונר מצוה

<div></div>	<div>עין משפט גד מצוה</div>
<p>בוח א מיי פון מהל' עכ"ס הלכה יד סוגג לאוין מה טוש"ע י"ד סי' קמב סעיף יא: <p>במ ב מיי פ"א מהל' טקי ממון הלכה יב: <p>ג א מיי פ"ב מהלכות סנהדרין הלכה ב:</p></p></p>	

פ:

אַלֵא לִמ"ד זזה וזה גורם ב'. נראה דהא דחשיב ליה זה וזה גורם היינו כמאן דאמר חוששין לזרע האב דלמאן דאמר אין חוששין חד גורם הוא ותימה ומאי קשיא ליה הא הך ברייתא כר' יהודה דאמר כונסין לכיפה ושמעין ליה בפי' אותו ואת בנו (חולין דף עט.)

דאמר אין חוששין לזרע האב ומיהו התם מיבעיא לן אי מיפשט פשיטא ליה לרבי יהודה או ספקוי מספקא ליה ועוד יש לחלק דהתם בדבר דכל חד בצפי נפשיה המירא הוא פליגי אבל הכא דחד איסורא וחד המירא כולי עלמא מודו דחוששין מדע דבפי' כל האיסורין (תמורה דף ל: ושם) איכא מאן דשרי לר' אליעזר נרצעו ולצסוק עיברו וצפי' אותו ואת בנו (חולין דף עט:). מספקא ליה לרבי אליעזר אי חוששין או לא ומיהו בפרק בהמה המקשה (סע דף סט.) איבעיא להו מהו לחוש לזרעו: **עובד ירך אמו**. משמע שכן הלכה מדלגא פריך הניחא למי"ד ירך אמו אלא למי"ד לאו ירך אמו מאי איכא למימר כדפרין מזה וזה גורם ומיהו יש לדחות דכולה שמעתא לא מסיק לשנות הצרייתא מפשטא אלא לתרצה אליבא דרבא דאמר ולד הנוגחת אסור היא וולדה נגחו דטעמא משום דעובר ירך אמו הוא וכדמוכח בתמורה (דף ל:.) ומיהו מדרבא גופיה יש לדקדק דקאמר היא וולדה נגחו היא וולדה נרצעו וכן בפרק הפרה (ב"ק דף מז. ושם) דאמר רבא פרה שהזיקה גוצה מוולדה מאי טעמא גופה הוא אלמא עובר ירך אמו ותימה דבאלו טריפות (חולין דף נח. ושם) מיימי פלוגתא דוולד טריפה ר' אליעזר אומר לא יקרב ורבי יהושע אומר יקרב ומשמע התם

דלמי"ד טריפה אינה יולדת פליג בעובר ירך אמו כשעיברה ולצסוק נטרפה דרבי יהושע סבר עובר לאו ירך אמו והכי קיימא לן דטריפה אינה יולדת כדאית' התם^(ט) בהדיא הלכתא בזכר כל י"ב חדש בנקבה כל שאינה יולדת וקיימא לן נמי כר' יהושע דרבי אליעזר שמותי הוא ועוד אשכחן בפ"ק דגילה (דף ו. ושם) דאמרי ליה רב כהנא ורב אסי לרב ובי מה בין זה לעגל שנולד מן הטרפה ביום טוב שהוא מותר וי"ל דככל דוכתי עובר ירך אמו הוא בר מלענין טרפות שהוא

תלוי בחיות והעובר יש לו חיות בפני עצמו ולא אמרינן עובר ירך אמו שנטרף עם אמו מדע דרבא גופיה שמעינן ליה בפרק בהמה המקשה (חולין דף עה.) השוחט את הטרפייה ומנא בה בן ט' חי מותר וכו' ואע"ג דבשאר מילי נמי משמע בפרק כל האסורין (תמורה דף ל: ושם)^ט דעובר לאו ירך אמו לר' יהושע דאמר רב הונא בר חיננא אמר רב נחמן מחלוקת בשעיברו ולצסוק נרצעו דר' אליעזר סבר עובר ירך אמו ורבנן סברי לאו ירך אמו אין הלכה כן אלא דקאמר התם רבא אמר רב נחמן דננרצעו ולצסוק עיברו פליגי אבל עיברו ולצסוק נרצעו ד"ה אסור דעובר ירך אמו אפילו לר' יהושע דרבנן דהתם היינו רבי יהושע בר פלוגמיה דרבי אליעזר ורבא נמי אית ליה דעובר ירך אמו הכא והתם ואותו לשון דרבא אמר רב נחמן הוא עיקר דמיימי ליה בפי' כל הללמים (ע"ז דף מו:.) גבי משתחוה לקמה ומהא דאמר ר' יוחנן שלהי פ"ב דגיתין (דף כג: ושם) גבי שפחה דאם הימה עוצרה וכתה לו משום דעובר ירך אמו ועשה כמו שהקנה לה אחד מאבציה אין ראיה שכן הלכה דהתם אליבא דרבי קאמר ושמא אין הלכה כמותו ור' יוחנן גופיה שפירשה כן אית ליה בתמורה בפי' כיצד מערימין (דף כה.) עובר לאו ירך אמו דאמר ר' יוחנן הפריש חטאת מעוצרת וילדה ראה זה מתכפר ראה זוולדה ומפרש טעמא משום דסבר אס שיירי משויר עובר לאו ירך אמו והוה ליה כמפריש שתי חטאות לאחריות מיהו יש לדקדק מזה דמוציב התם תיובתא דר' יוחנן תיובתא ואע"ג דקאמר בתר הכי לימא אס שיירי משויר תנאי היא מ"מ הרי איתובת אלמא אין הלכה כן וכן דרך הש"ס כשאין הדברים עיקר אומר תיובתא אע"פ שיכול למצוא תנאי דפליגי כדאשכחן בהנזיקין (גיטין דף עג: ושם) דמסיק תיובתא דמאן דאמר היזק שאינו ניכר^(י) לאו שמייה היזק ובתר הכי קאמר נימא תנאי היא וצפי' השולח (סע דף מא:.) פליגי בהדיא בהיזק שאינו ניכר אליבא דעולא גבי עבד שעשאו רבו אפותיקי ואע"ג דבפי' הערל (יבמות דף עח.) מיימי מילתיה דר' יוחנן דתמורה ופריך עלה אלא הא דאמר רבא נכרית מעוצרת שנתגיירה בנה אין לררין וכו' ודחיק לשנויי שאני עובר דהיינו רבייתה לאו משום שהיו עיקר דברי ר' יוחנן אלא משום דבעי לאוקומי מלתיה דרבא דנכרית אליבא דדברי הכל ורבא גופיה אית ליה הכא עובר ירך אמו ובתמורה (דף ל:.) ובפי' הפרה (ב"ק דף מז.) ור"ת מפרש דככל דוכתי קי"ל דלאו ירך אמו כדמשמע בחולין ובההיא דיבמות (דף עח.) ובפי' כיצד מערימין (תמורה דף כה.) לא גריס תיובתא בתרא אלא הכי תיובתא דר' יוחנן לימא אס שיירי משויר תנאי היא והא דאמר רבא הכא ובתמורה (דף ל:) ולד הנוגחת והנרצעת אסור לא פליגא והיינו טעמא כיון דעד עכשיו היה חיות הולד תלוי באם הוי כאילו נגמר דין שניהם להריגה ולא משום דהוי ירך אמו וכן הא דתנן בפ"ק דערכין (דף ו.) האשה היוצאת ליהרג אין ממתינין לה עד שתלד ופריך בגמ' פשיטא גופה הוא התם נמי טעמא כדפרישית ומיהו ההיא דפי' הפרה (ב"ק דף מז.) ושם קשה אמאי כי ליתא לפרה משתלם רביע נזק מן הולד כיון דלאו ירך אמו אע"ג דהוא נמי אזיק למה ישלם חלקו וחלק פרה אטו שני שוורים תמים שהזיקו אס אבד אחד מהן מי הוה משלם אידיך חלקו וחלק חצירו פשיטא דלא משלם: **הרי"י** בותרה דרבב' חקב'. פלוגתא בפי' אלו נערות (מבוצות דף לג. ושם) בתמורה למיתה אי הוי מותרה למלקות וא"ת ותפשוט מהא דתניא בפי' בן סורר (לעיל דף עא:.) עשה כן בישראל ונתגייר חייב אס בא על אשת איש ישראל ואח"כ נתגייר משום דאי עבד השתא בר קטלא הוא ועל כרחיך דבאחרו ביה דאי לא אחרו ביה אי עבד השתא לאו בר קטלא הוא אלמא מותרה לסייף הוי מותרה לחנק וי"ל דאפילו לא אחרו בהיותו נכרי יש לנו לחייבו אע"פ שנתגייר הואיל וכבר נתחייב ולא מיפטר משום דלא אחרו ביה ומאחר דהשתא נמי אי אחרו ביה יש בעון זה חיוז מיתה. וא"ת כי לא הוי נמי מותרה לדבר קל תיפוק ליה דהכא חייב כדאמר בפי' נגמר הדין (לעיל דף מה:.) שאס אי אתה יכול להמיתו במיתה הכתובה זו שאתה ממיתו בכל מיתות שאתה יכול ושם פירשתי^(י) **הנבסקל'ין** **בנשרפין**. שאל הרב ר' יצחק בן הרב ר' מרדכי את רבינו תם אמאי קאמר רבי שמעון ידועו בסקילה שהשריפה חמורה ניזיל בתר רובא להחמיר דיניי נפשות כדאיתא בפרק קמא דחולין (דף יב.) ותירץ^(י) דלא אולינן בתר רובא לחייב אותו שהוא זכאי מכל וכל שלא הרג כלל ולא דמי לאותן שהרגו ודאי אלא

הנשרפין פרק תשיעי סנהדרין

איכא למימר. דהא כשנוצר לאחר גמר דין לאו איהו לחודיה גרמא ליה שאף מן הזכר הוא בא דהיתר ואיסור גרמו לו שיצא: **ואס עד שלא נגמר דינה הוכר עוצרה**. דהיינו בין נגיחה לגמר דין: **ומשנגמר דינה ילדה אסור**. אע"ג דלא הוה בשעת נגיחה כיון דהוה בשעת גמר דין נאסר בגמר דין עם אמו דעובר ירך אמו הוא: **ש"מ**. מדקתני ידועו בסקילה^(א) מותרה למיתה חמורה הוי מותרה למיתה קלה משום דקלה בכלל חמורה דאי לא הוי מותרה למיתה קלה הך דנתחייבו חמורה היאך נתחייבו בסקילה^(א) הא לא אחרו בהם מיתה זו ונפטרי' לגמרי אלא נילף מהכא דהוי מותרה: **א"ר ירמיה**. מהכא ליכא למילף הכא בהתרו בהם מיתה סתם ולפיך קלה וחמורה במשמע: **והאי סנא הוא**. דקאמר לא בעינן להזכיר שם אותה מיתה: **ושאר חייבי מיתוס**. חוץ ממסית שזינו לררין התראה דרממנא אחרט^(ב) לא תחמול ולא תכסה עליו: **עדה ועדים**. לאו דוקא דמסית נמי עדים ועדה קא בעי והא דנקט ושאר משום התראה נקט לה: **וילף ממקושא**. שהמונאים אותו לא התרו זו שם מיתתו דלא הוו ידעי לה אלא מיתה סתם: **הוראש שעת היסה**. ועל פי הדבור מייחייב ולא גמרינן מינה לדורות הואיל ונפקא לן^(ב) התראה מיומת המת^(ב) שיתר עצמו למיתה אותה מיתה משמע: **הנשרפין בנסקלין**. משמע כגון דהוו נסקלין רוצא ואיערבא בזה מיעוטא נשרפין: **סיפוק ליה דרוצא נסקלין נינהו**. היכי נקט טעמא משום דאי רשאי רשאי למושכו למיתה חמורה בלאו הכי נדעיניהו בסקילה (הוה) בתר רוצא: **אלא היכי איסנייהו**. אבזה

מהדר ליה אלא היכי אלמדנו: **אמר ליה רב יהודה הנסקלין בנשרפין**. דאע"ג דנשרפין רוצא מותני לר' שמעון בסקילה מפני ששריפה חמורה: **הפס**. הוא דקא מסיימי רבנן שהסקילה חמורה לאו למיתב טעמא למילתיהיו מסיימי הכי אלא הכי קאמרי ידועו בשריפה כדינייהו בתר רוצא ודקאמרת למילן בתר מיעוטא משום דשריפה חמורה ואין אנו רשאין למשוך את הקלים לאו חמורה היא אלא קלה היא: **לא**

המדר ליה אלא היכי אלמדנו: **אמר ליה רב יהודה הנסקלין בנשרפין**. דאע"ג דנשרפין רוצא מותני לר' שמעון בסקילה מפני ששריפה חמורה: **הפס**. הוא דקא מסיימי רבנן שהסקילה חמורה לאו למיתב טעמא למילתיהיו מסיימי הכי אלא הכי קאמרי ידועו בשריפה כדינייהו בתר רוצא ודקאמרת למילן בתר מיעוטא משום דשריפה חמורה ואין אנו רשאין למשוך את הקלים לאו חמורה היא אלא קלה היא: **לא**

המדר ליה אלא היכי אלמדנו: **אמר ליה רב יהודה הנסקלין בנשרפין**. דאע"ג דנשרפין רוצא מותני לר' שמעון בסקילה מפני ששריפה חמורה: **הפס**. הוא דקא מסיימי רבנן שהסקילה חמורה לאו למיתב טעמא למילתיהיו מסיימי הכי אלא הכי קאמרי ידועו בשריפה כדינייהו בתר רוצא ודקאמרת למילן בתר מיעוטא משום דשריפה חמורה ואין אנו רשאין למשוך את הקלים לאו חמורה היא אלא קלה היא: **לא**

מסורת הש"ס

- ↑ (חולין נח. וש"נ),
- ↑ (כתובות לג., א) (ש"י טעמו של דבר מוס' כתובות לג. ד"ה ממאין, ד) לעיל ח: (תוספ' פ"א) ע"ש,
- ↑ (קידושין לג., ו) [קידושין לג. ע"ש], (י) [נכרסות לו. וס"י ועמ"ש בס"ד בחגיגה טו: על יצדו פירושא דענין שינא], (ח) [אולי י"ל בקלה], (ט) [דברים יג], (י) [לעיל מה.], (כ) [דברים יא], (יז) [דף נח.], (ח) [גמ"ל דף לב ע"א. רש"י, (נח"ל) יוכר שמיא], (ס) [ד"ה משום], (ע) [שייך לעיל עט: במשנה], (פ) [ש"י מהרש"א],

מוסף רש"י

ורשאר חייבי מיתות כו'. גבי מסית קאי, דרממנא אחר (דברים יג) לא תחמול לא תכסה, וזהבג בלי התראה על ידי הכמתה עדים (לעיל ח:.) בעדה. עשרים ושלשה (שם). רעד שיודיעיהו. עדיו בשעת התראה שהוא חייב מיתה בצ"ד אס יעבור עברה זו, ומיהו אע"ג דלא מוכרי ליה איוו מיתה התראה היא ומחייב (שם). הגשורפין בנסקלין. משמע אחד מן הנשרפין נשערי בנסקלין הרבה, וקי"ל כל חייבי מיתות שחורה שנשערו ואין ידוע אחיה מהן בקלה ואחיה מהן בחמורה, כולן ידועו בקלה, שאין אתה רשאי למשוך את הקל לפונש חמור שלא נתחייב בו (קדושין כב:.) אמר ליה רב יהודה. בריה דרב יוחנאל לרב יוחנאל, אבא לא תיתיבניה הכי. הנשרפין בנסקלין והיו נסקלין רוצא, דא"כ אמאי תלות טעמא משום דשריפה חמורה, תיפוק ליה דליכא למימר כולן בשריפה, דא"כ אולת לך בתר מיעוטא (שם). הנסקלין בנשרפין. דאע"ג דנשרפין רוצא ידועו בסקילה מפני שהיא קלה (שם). התם רבבן הוא דקאמרו כו'. האי דקאמרי שהסקילה חמורה, לאו טעמא יחיי למילתיהו, אלא הכי אמרי ידועו בשריפה בתר רוצא, ודקאמרת ידועו בסקילה להקל עליהם, אין אתה מיקל אלא מתמיר, שהסקילה חמורה (שם).

מסורת הש"ס

^(א) וקדושין לב.], ב) רש"י מ"ו, א) געיל לו: ב) יצמות לב. כרימות ד'; ד) וימקן להיות אחרון, ט) ומכות כד.], ו) ובפסוק: יקרב, ו) שם כד.; ח) יצמות לב. כרימות יד: (תמורה יד.) [ותוספתא פ"יב, ט) יצמות לב: כרימות יד:]; י) ונעלל מד.], ס) ונע"ע מוס' חולין יא: כד"ה ליחוס דלמא וכו' ומוס' זבחים ע"א. טוף דר"ה אפילו אשת, ט) ונע"י מוס' כמוצות לו: ד"ה וחדא, טז) ודף ע"ח.],

תורה אור השלם

- והוליד בן פריץ שפך דם ונֶשֶׁה אֶחָ מֵאֶחָד מֵאֵלֶּה; וְהָיָא אֵת כָּל אֵלֶּה לֹא עָשָׂה כִּי גַם אֶל הַהָרִים אֵבֵל וְאֵת אִשֶּׁת רַעְהוּ טָמֵא; עַיִן וְאִבְיֹון הוֹנֶה גִּלְיוֹת גִּלְ וְחָבֵל לֹא יָשִׁיב וְאֶל הַגְּלוּלִים נָשָׂא עֵינָיו תוֹעֵבָה עָשָׂה;

יחזקאל יח י"ב
בַּשָּׁךְ נָתַן וַתְּרִבִּית לִקְרֹךְ לֹא יִחְיֶה אֵת כָּל הַחוֹעֲבוֹת הָאֵלֶּה עָשָׂה מוֹת יוֹמָת דְּמִיו בּו יוֹהֵד; יחזקאל יח יג
אֶל הַהָרִים לֹא אָבֵל וְעֵינָיו לֹא נָשָׂא אֶל גְּלוּלֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֵת אִשֶּׁת רַעְהוּ לֹא טָמֵא וְאֶל אִשָּׁה נָדָה לֹא יִקְרֶב;

יחזקאל יח ו
בַּחוֹמֹת יִהְיֶה וּמִשְׁפָּטֵי שֹׁמֵר לַעֲשׂוֹת אָמַת צָדִיק הוּא יוֹדִיעַ יוֹהֵד נָאֵם אֲדֹנָי אֱלֹהִים; יחזקאל יח ט
אֶל תִּטְמְאוּ בְּכָל אֵלֶּה כִּי בְּכָל אֵלֶּה נִטְמְאוּ הָגוֹרִם אֲשֶׁר אֵינִי מְשַׁלַּח מִפְּנֵיכֶם; ויקרא יח כד

הגהות הגר"א

[א] בזכות אבות. נמשך קן על חיתם צומת וי"צ בשביל:

מוסף רש"י

לא תימא ליה לאבוך הכי. להודיע שהוא פתאום שהוא טועה, דקאמרת ליה לא תמנייה הכי (תדושין לב.). היינו הך. והכי הוא כאומר לו עברת על ד"ת (שם). מקרא כתוב בתורה כך. ואומר לו המקרא כמו שהוא כתוב והוא עמנו יצין שטעה (שם). מי שנתחייב שתי מיתות. כגון חמור והיא אשת איש. כגון חמור ויהא אשת איש, דלתמותו שריפה ולאשת איש חנק (יבמות לב.) ושריפה תמורה ממנן (כרייתות יד.). נידון בחמורה. בשפייה יבמות (שם). שלא אבל בזכות אבותיו. שלא נתפרינס צומת אבות, שלא הולך לכן לפי שהוא לדיק (שבת יא.). נידון באשת איש. ואע"ג דקיל הוא (שם).

לא תימא ליה לאבוך הכי. להודיעו צהדיא שהוא טועה משום דמסקיף ומטטער: **אלא אומר** לו **אבא** **כך כסוב** **בתורה**. קס"ד בתמיהה קאמר וכי כך כתיב בתורה: **סוף סוף היינו הך**. דמצינשו ואומר וכי יפה אמה עושה: **אלא**. בניחותא אומר לו מקרא האמור בתורה ואומר לו אבזי מקרא כך וכן כתוב בתורה והוא עמנו ישים על לבו על מה זה מוכירו. והכי נמי אין לך לומר

לאבין לא תמנייה הכי: **בתנ"י עבר עזירה שיש בה שסי מיתוס**. כגון חמורו והיא אשת איש: **צויקה הראשונה**. בגמרא מפרש לה: **גב' פשיטא**. דבתמורה נדון שהרי אף בה נתחייב דהיכי סליק אדעתן לידון בקלה וכי אתגורי אתגר צמה שעבר שמי עזירות אילו לא עבר אלא על החמורה היה נדון בה ועכשיו שהסיף לעבור עמה עזירה אחרת נדון בקלה: **אמר רבא**. ודאי אי מקמי דאתא לקמן עזדיניהו לתרוייהו לא אינטריך לאשמעינן כי אינטריך למתנייא כגון דנגמר דינו תחלה לקלה **סד"א** וכו': **מנא הא מילתא וכו'**. ואע"ג דנגמר דינו לקלה: **בסקילה**. דכל דמיהס צס בסקילה" דהיא חמורה ואי דלא נגמר דינו קודם לכן לא אינטריך קרא לאשמעינן: **בן סורר ומורה**. וקרי ליה שופך דם על שם שסופו לשפוך כדאמר' (לעיל דף עב). שעומד בפרשת דרכים וכו': **דאהדריה משה**. צמשה מורה: **אל ההרים לא אכל**. סיפיה דקרא לדיק הוא חיה יחיה לומר זה לדיק גמור וע"כ משום דלא עזיב הני לאו לדיק הוא אם עבר עזירות אחרות אלא לאו כמשמעותיה מדריש: **אל ההרים לא אכל**. שלא נטרך לזכות אבותיו מתוך שהוא חסיד: **שלא נהנה מקופה של לדיקה**. שהוא דבר גנאי לאדם הגון: **צויקה הראשון**. צאומו איסור שהחקק זה תחלה להזהר צו ולפרוש ממנו הוא נדון אצל לא צביסור הצא עליו אחרון אע"פ שהוא חמור דקסבר ר' יוסי אין איסור חל על איסור ואפי' חמור על הקל הלכך אין כאן שתי מיתות: **חמוסו ונעשים אשם איש**. כגון נשא בת אלמנה ונאסרה אמה משום חמותו ואחר כך נשאת ונאסרה עליו משום אשת איש נדון בתמורה בשריפה דהיא קדמה אצל אם היתה אשת איש ונעשית חמותו הואיל כשנשא בתה כבר היתה זו אסורה עליו משום אשת איש תו לא חייל אסור חמותו אאסור אשת איש ואינו נדון אלא בחנק: **דאמר ר' אבהו**. ציצמות צפ' ד' אחין: **מודה ר' יוסי צאסור מוסיף**. ומחדש דבר על האשה הזאת לאסור בה דבר חדש (אף) לאסרה על מי שלא היתה אסורה עליו מתחלה כגון הכא כשהיתה אלמנה והיא חמותו היתה אסורה לו משום חמותו ומותרת לכל אדם וכשנעשית אשת איש הוסיף בה השם הזה איסור שאסרה לכל העולם וכי האי גוונא

מודה ר' יוסי דאסור חל על אסור מגו דחייל אכולא עלמא שהיתה מותרת להם עד עכשיו חייל נמי אהאי ואע"פ שאסורה לו ועומדת: אמר מנא דאית ליה עזירות מחזקות צברייתא צבסמוך דקמני התרו צו ושמך התרו צו והרכין ראשו דהתם מלקות ליכא מכל מקום משמע ליה דמתני' סברה מלקיות מחזקות מדקמני מי שלקה אי נמי קסבר כיפה לריכה התראה ועד דמחזק צברי אף בתלת אין מתריץ צו לכיפה הלכך אם איתא דבתלת זימני הוא חזקה עד רביעית אין כוונתן אותו לכיפה כדמוכח צסמוך וקלת תימא אמאי מתריץ צו לכיפה בשניה לר' ובשלישית לרש"ג שאם יעבור אחר כך יהא מוחזק ויכניסוהו לכיפה ויש לומר דאין מחייבו כיפה עד שיהא מוחזק לעבור בהתראת מלקות הלכך אי מתריץ ציה אכיפה לחודה לא סגי צבהי ואי מתריץ ציה אמלקות ואכיפה הא לא עזדינן ציה תרתי: ומר

הגשרפין פרק תשיעי סנהדרין

פא.

דלא ידעינן אי טריפה הוה אי שלם הוה ועוד י"ל דהוה ליה קצוע וכל קצוע כמתלה על מתלה דמי ופטור מדלאורייתא דספק נפשות להקל וכ"ת ניכבשניהו ונימא כל דפריש אי אמה ראזי למושכו להחמיר עליו ועוד גזירה שמא יקח מן הקצוע והא דפריך בגמ' תיפוק ליה דרובא נסקלין ניניהו ה"פ לכל הפחות לא גרע משום דרובא נסקלין ט):

איתגורי איתגור. וא"ת צפרק אלו נערות (כתובות לב.) דליף מחובל צחצירו דכל היכא דאיכא ממון ומלקות ממנוא משלם מילקא לא לקי ופריך מה לחובל צחצירו שכן חייב צה' דצרים ואי ממנוא קולא הוא שכן הותר מכללו צצ"ד והשתא איך יתכן לומר דקולא הוא אם כן איתגורי איתגור וי"ל דשאני התם משום דחס רחמנא אהפסד ממנוו של חצירות: **ונגמר** דינו **עעבירה קלה** וכו'. תימא ואמאי נדון בחמורה הא הויא לה עדות שאי אמה יכול להזימה דאי מיתומי סהדי צתראי לא מיקטלי כיון דצלאו סהדותייהו גצרא צר קטלא הוא כדמוכח צפ"ק דמכות (דף ה.) גצי צאו שנים ואמרו צחד צצא נגמר דינו של פלוני וכו' וי"ל דהכא מיירי כגון דהך עזירה שניה עבר צפני צ"ד דאפילו צעדות שאי אמה יכול להזימה מחייבינן ליה לעילמי צטריפה משום וצערת הרע ועוד יש לומר כיון דאי מיתומי קמאי אף מיתכחשי מהני סהדותייהו דצתראי עדות שאמה יכול להזימה קרינן ציה: **ובתריב** דמיו בו יהיה בסקי"ח. מכאן קשה לפי' הקונט'

דצריש איזהו נשך (צ"מ סא: ושם) דלאמרי' הוקשו מלוי רבית לשופכי דמים דכתיב הכא צנשך נתן ופירש שם צקונטרס דדמיו צו יהיה משמע דמים ששפך שהעני את חצירו וממ צרעצ עליו יסוצו ולא יתכן כלל דהא לסקילה אתיא הכא צשמעתין וצאוצ וידעוני דכתיב דמיהס צס וצכמה דוכתי כולם לסקילה דתיין ונראה דדריש מדכתיב הכא והוליד בן פריץ וגו' וצכל הספרים גרסי' צפ"ק דתמורה (דף קי.) וסמין ליה והוליד בן פריץ: **נדרין** בויקה ראשונה. לאו מילתא דפסיקא היא דהא חמותו ונעשית אשת אב איסור מוסיף הוא אי אית ליה אחין ולמאן דלאמר סקילה חמורה נידון צאשם אב:

אידון נמי באיסורא דאשת איש. לענין קרבן קא פריך שיתחייב צ' חטאות צשוגג אי נמי אם התרו צו משום אשת איש ולא התרו צו משום חמותו ורצה מהדר ליה דצמויד איירי וצהתרו צו משום שניהס: **דאמר רבי אבהו** מודה ר' יוסי **באיסור מוסיף**. אע"ג דצפי' ד' אחין (יצמות דף לב: ושם) משמע דלא קיימא לצסוף מ"מ אמת הוא כדאי' צפרק אמרו לו (כרימות דף יד: ושם): **אפי"ו** **תימא** **רבי שמעון** **בן גמאי"א** קסבר עבירות

מחזקות. תימא דצסוף פרק הצא על יצמתו (יצמות סד: ושם) אמרינן נשואין ומלקיות כרצי משום דסתם לן תנא כוותיה דמי שלקה ושנה וכו' וי"ל דרב יוסף דהתם סבר מלקיות מחזקות ואע"ג דאשכחן תנא דאית ליה עזירות מחזקות צברייתא דצסמוך דקמני התרו צו ושמך התרו צו והרכין ראשו דהתם מלקות ליכא מכל מקום משמע ליה דמתני' סברה מלקיות מחזקות מדקמני מי שלקה אי נמי קסבר כיפה לריכה התראה ועד דמחזק צברי אף בתלת אין מתריץ צו לכיפה הלכך אם איתא דבתלת זימני הוא חזקה עד רביעית אין כוונתן אותו לכיפה כדמוכח צסמוך וקלת תימא אמאי מתריץ צו לכיפה בשניה לר' ובשלישית לרש"ג שאם יעבור אחר כך יהא מוחזק ויכניסוהו לכיפה ויש לומר דאין מחייבו כיפה עד שיהא מוחזק לעבור בהתראת מלקות הלכך אי מתריץ ציה אכיפה לחודה לא סגי צבהי ואי מתריץ ציה אמלקות ואכיפה הא לא עזדינן ציה תרתי:

ומר